

Sjriefwies 2003 van 't Kirchröadsj in 't kót

durch d'r drs. Paul Weële

1. Klinkere

De klinkertsechens zunt wie in 't Hollendsj. Jet apate tsechens zunt:

- * de *ö*: dizze klinker huuëts te in wöad wie *Kölle, pötje*;
- * de *ó*: dizze klinker huuëts te in wöad wie *hónk, hód, lóf*;
- * de *ae*: dizze klinker huuëts te in wöad wie *waech, raeste*;
- * de *äö*: dizze klinker huuëts te in e wöad wie *träöt*;
- * de *ao*: dizze klinker huuëts te in wöad wie *kaoche, traoch, haode*.

Sjrief noeëts *ee, oo, uu, aa* went dat vanoos 't Hollendsj verkieëd is: *lofe* en nit *loofe*, *tapetsere* en nit *tapetseere*.

2. Tswaiklanke

Vuurbilder van Kirchröadsjer wöad mit mieëklanke:

- oa* *Kirchroa, woad* 'Kerkrade, woord';
- öa* *wöadje, Kirchröadsj* 'woordje, Kerkraads';
- ieë* *mieë, zieë* 'meer, zien';
- oeë* *jroeës, loeës, jehoeëd, zoeë* 'groot, slim, gehoord, zo';
- uuë* *bluuë, ruuë, vluuë* 'verlegen, rauw, vlooien';
- ou* *tsouw, rouw, bouw* 'dicht, rust, gebouw';
- au* *kamauw, radauw, bauw* 'fut, lawaai, bijna';

Paas alzo op, den in Kirchroa hant vier ee betsechenisdragend óngersjeed tusje **ou** en **au**: *kauw* (verkoudheid) of *kouw* ('koe'); *tsauw* ('haast') of *tsouw* ('dicht'); *jauw* ('gauw') of *jouw* ('goed' onzijdig).

- ai* *tswai, behai, sjrai, fain* 'twee, lawaai, schreew, fijn';

De **ei** en **ij** wie in 't Hollendsj.

3. Mitklinkere

De mitklinkere zunt wie in 't Hollendsj. Mar vier hant jet ekstraats:

- * de *gk*: dizze klank hueëts te in wöad wie *tagke, rögke, legke, mugke*;
- * de *sj*: dizze klank huuëts te in wöad wie *sjun, sjoeël, sjeël, sjienge, sjnaps*;

De **j** is d'r Kirchröadsjer klank. Viert hant jing **g**, en me zeët ummer: *jreun, jroeës* en *jans jewis*.

4. t of d op d'r sjloes van ee woad

Went 't woad in 't Hollendsj óp d'r sjloes ing *d* hat, bliet die in 't Kirchröadsj sjtoa. Mar went die in 't Hollendsj jee vuurbild mit *d* hat, dan ummer ing *t* sjriev, den die klinkt doa: *jehoeëd, jesjnapt*.

5. De kótte wöadjere te en e

De ónbeklemtoeënde vorm van *doe* is **te**. Dat is ee woad. Sjrief dat los van 't wirkwoad: *kieks te, kuns te, lieëts te, paks te, went-s te kuns*,

Dat tselt óch vuur 't kótte wöadsje: **e** vuur heë. *E deet wat e wil*.

6. Internationaal wöad

Internationaal wöad weëde in 't Kirchröadsj zoeë vöal meujelieg in de internationaal sjpelling jesjraeve. Alling went vier ze óch angesj oes-sjprache, sjriev vier ze angesj: alzo: *tillefóng, tillevies, hel sjief*, mar waal: *diskette, computer, chatte, sms-e*.

7. Man, vrouw, neutraal

In Kirchroa hat jidder zelfsjtendig naamwoad ee jesjlech: man, vrouw of neutraal, **d'r**, **de** of 't *D'r man, de vrouw, 't kink*. Mieëtsaal ('meervoud') is ummer **de**, ee verklingwoad is ummer 't.